
Rząd planuje kompleksowo uregulować kwestię oświadczeń majątkowych. Daje sobie na to pół roku.

W wykazie prac rządu, pod numerem UPRO13, pojawiła się zapowiedź projektu ustawy o oświadczeniach o stanie majątkowym. Potencjalny akt ma uregulować w jednym miejscu wszystkie najważniejsze zagadnienia w tym zakresie. Co więcej, nowością mają być regulacje dotyczące oświadczeń małżonków osób pełniących funkcje publiczne – choć nie będzie to jakaś wielka rewolucja jaką niektórzy pewnie chcieliby widzieć.

Projektodawcy zauważają, że aktualne brzmienie i skutki funkcjonowania przepisów dotyczących oświadczeń majątkowych powodują liczne problemy. Jako ich źródła wskazuje się rozproszenie przepisów dotyczących oświadczeń (projektodawcy zidentyfikowali 37 aktów prawnych); zróżnicowanie wzorów formularzy oświadczeń; ich niejednoznaczność oraz istnienie wątpliwości interpretacyjnych; brak oficjalnych objaśnień do wypełniania oświadczeń majątkowych; niejednoznaczny katalog osób zobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych; brak objęcia niektórych eksponowanych stanowisk tym obowiązkiem; brak precyzyjnych i spójnych przepisów określających terminy składania oświadczeń; brak możliwości składania oświadczeń majątkowych drogą elektroniczną oraz obecna formuła papierowa; nieokreślenie sankcji za niezłożenie oświadczenia majątkowego z odejściem ze stanowiska oraz różne sankcje za błędnie wypełnione oświadczenie majątkowe; brak formalnej możliwości składania korekt do złożonych oświadczeń, mimo że praktyka jest inna i korekty są często spotykane; różnicowanie zasad analizy tych oświadczeń przez podmioty do tego uprawnione; zróżnicowane regulacje dotyczące prowadzenia kontroli prawidłowości wypełnionych formularzy.

Nowa ustawa ma więc zastąpić dotychczasowe regulacje sektorowe w obszarze oświadczeń majątkowych. Zgodnie z wpisem do wykazu prac, główne założenia projektowanych przepisów to:

1. wprowadzenie jednego aktu normatywnego o randze ustawy regulującego kompleksowo zagadnienia sporządzenia, składania, ujawnienia, weryfikacji oświadczenia o stanie majątkowym oraz jego korekty, jak również analizy i kontroli oraz zasad odpowiedzialności za naruszenie przepisów;
2. zaprojektowanie i wdrożenie systemu teleinformatycznego za pośrednictwem, którego będą składane oświadczenia o stanie majątkowym;
3. określenie procedury składania oświadczeń majątkowych;
4. wprowadzenie jednolitych terminów składania oświadczeń majątkowych dla wszystkich grup osób zobowiązanych – co roku do 30 kwietnia oraz w przypadku zakończenia zajmowania stanowiska, pełnienia funkcji, opuszczenia urzędu lub wygaśnięcia mandatu oraz rozwiązania stosunku służby;
5. określenie pełnego i kompletnego katalogu osób obowiązanych do składania oświadczeń majątkowych, obejmującego w szczególności osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne;
6. rezygnację z obowiązku składania oświadczeń majątkowych przez wszystkich urzędników służby cywilnej oraz uchylenie przepisów dotyczących składania oświadczeń majątkowych przez pracowników urzędów państwowych, w tym członków korpusu służby cywilnej, którzy zajmują stanowiska równorzędne pod względem płacowym ze stanowiskami: dyrektora generalnego, dyrektora departamentu (jednostki równorzędnej) i jego zastępcy, naczelnika wydziału (jednostki równorzędnej) – w urzędach naczelnych i centralnych organów państwowych, głównego księgowego, pełnomocnika ds. ochrony informacji niejawnych i jego zastępcy;
7. ujednolicenie i uszczegółowienie zasad określających zakres przedmiotowy oświadczeń o stanie

-
- majątkowym, w tym doprecyzowanie opisu składników majątku, które ulegać będą uwidocznieniu w oświadczeniu majątkowym uwzględniającym nowoczesne sposoby lokowania majątku;
8. wprowadzenie definicji niektórych pojęć istotnych w procesie składania i kontroli oświadczeń majątkowych – kolekcja (zbiór), majątek własny, majątek wspólny, majątek osobisty, osoba najbliższa, przysporzenie majątkowe czy organ uprawniony;
 9. wyznaczenie nowego progu wartości składników majątkowych podlegających uwidocznieniu w oświadczeniu majątkowym – podniesienie kwoty z 10 000 zł na 20 000 zł;
 10. wprowadzenie elektronicznych objaśnień, które ułatwią wypełnienie oświadczenia majątkowego;
 11. wprowadzenie możliwości złożenia korekty oświadczenia;
 12. ujednolicenie i zaostrzenie sankcji za niezłożenie oświadczenia:
 - niezłożenie oświadczenia majątkowego przez osobę zobowiązaną mimo upływu dodatkowego terminu będzie mogło być podstawą wszczęcia przez właściwy organ postępowania zmierzającego do odwołania osoby zobowiązanej ze stanowiska. Wniosek o wszczęcie postępowania złoży organ uprawniony, o ile nie jest właściwy do odwołania osoby zobowiązanej ze stanowiska. Odwołanie lub zwolnienie osoby zobowiązanej ze stanowiska odbędzie się według przepisów szczególnych, określających tryb odwołania ze stanowiska.
 - niezłożenie oświadczenia majątkowego mimo upływu dodatkowego terminu, spowoduje utratę wynagrodzenia przez osobę zobowiązaną za okres od dnia, w którym powinno być złożone oświadczenie do dnia złożenia oświadczenia,
 - na osobę, która nie złożyła oświadczenia majątkowego odchodząc ze stanowiska sąd, na wniosek Szefa CBA, będzie mógł nałożyć karę grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat dwóch, jednocześnie nakładając środek karny w postaci zakazu pełnienia funkcji publicznych przez okres 2 lat,
 - w przypadku wypełnienia oświadczenia majątkowego przez podanie informacji niezgodnej ze stanem rzeczywistym osoba zobowiązana do złożenia oświadczenia majątkowego, będzie podlegać karze grzywny, którą nałoży sąd na wniosek Szefa CBA.
 13. podział na oświadczenia publicznie dostępne i niepubliczne;
 14. określenie podmiotowe obszaru analizy i kontroli oświadczeń majątkowych.

Analizy oraz kontroli oświadczeń majątkowych będzie dokonywał Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego za pośrednictwem upoważnionych funkcjonariuszy.

Ponadto, zupełną nowością będą regulacje w zakresie oświadczeń małżonków osób zobowiązanych. Pomysły, by oświadczenia w zakresie majątku osobistego obowiązkowo składali także małżonkowie osób na stanowiskach publicznych pojawiały się już kilkakrotnie. Projektowana ustawa ma jednak inne podejście - pozwoli na ujawnienie majątku osobistego małżonka osoby zobowiązanej, przy czym osoba zobowiązana powinna pełnić funkcję publiczną z wyboru. Małżonek takiej osoby zobowiązanej będzie mógł, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, wyrazić zgodę na złożenie przez osobę zobowiązaną informacji o jego majątku osobistym. Małżonek będzie mógł w każdym czasie wycofać zgodę na publikację jego oświadczenia, wówczas zostanie ono usunięte z systemu. De facto projektodawcy nie chcą więc nakładać przymusu na przysłowiowych „małżonków polityków”, by ujawniali oni majątki osobiste.